

Doktor Efraim Zurof, direktor jerusalimskog Centra Simon Vizental i najpoznatiji svetski lovac na naciste, izazvao je pravu buru kada se pre desetak dana otvorenim pismom obratio hrvatskom pevaču Marku Perkoviću Tompsonu, posle njegovog koncerta u Zagrebu, pred oko 60.000 obožavalaca.

Tompson, koji je odavno mnoge antifašiste ozlojedio pesmom „Jasenovac - Gradiška Stara“, poznat je po ustaškoj simbolici koja je obavezna ikonografija na svim njegovim nastupima.

Osim što je doživeo žestoke kritike iz same Hrvatske, Zurof je mnoge iznenadio činjenicom da prati koncerte jednog pop muzičara.

- Napisao sam hrvatskom predsedniku Mesiću pismo, koje je objavljeno u novinama, i primio desetine pisama iz svih krajeva sveta, ali najviše iz Hrvatske - objašnjava Zurof. - Svi su tvrdili da Tompson nije fašista, ni antisemita. Pošto sam sumnjao u to, uputio sam mu otvoreno pismo i zamolio ga da to dokaže tako što će otvoreno odbaciti upotrebu fašističkih simbola. Takođe sam predložio da se izvini zbog pesme „Gradiška Stara“ i svoju popularnost upotrebi u borbi protiv fašizma. Nije mi odgovorio na pismo, već me je pozvao na koncert. Zapravo, to sam saznao iz medija, nisam dobio direktan poziv. Međutim, njegova supruga mi je napisala pismo u kome preti da će me tužiti. Naravno da nemam nameru da idem na bilo kakav njegov koncert.

● **Osim što Vas je hrvatska štampa oštro kritikovala, da li ste dobili neke pretnje?**

- Dobio sam dosta kritika iz Hrvatske, pa šta? Nije prvi put da me kritikuju. Kritikovali su me i kad sam pokušavao da izvedem Dinka i Nadu Šakić pred lice pravde, i kad sam govorio o pokušajima Hrvatske da menja istoriju Jasenovca. Mnogim ljudima tamo ne dopada se ono što radimo u Vizental centru, što ne znači da ćemo zato prestati to da radimo. Bilo je pretnji i od Hrvata van Hrvatske, zbog Milivoja Ašnera. Čak su nudili

Srpske vlasti ne traže izručenja nacista jer se bave političkim opstankom

Na Balkanu desni ekstremizam u porastu RAZLOG: strah od ulaska u EU i gubitka nacionalnog identiteta

Vizental presudno uticao na mene

Vizental

● **Koliko ste Vi lično zločinaca otkrili i pomogli da se uhapse? Šta smatrate svojim najvećim uspehom?**

- Identifikovao sam oko 3.000 osumnjičenih. Počeo sam 1986. godine, a mnogi od njih su u međuvremenu umrli.

● **Kako ste postali lovac na naciste?**

- Gotovo slučajno. Jednostavno sam bio na pravom mestu u pravo vreme. Upoznao sam gospodina Simona Vizental, i to je imalo velikog uticaja na mene. On je bio veoma interesantan i jedinstven čovek - simbol lova na naciste. Mislim da je njegov najveći doprinos to što je decenijama negovao sećanje na holokaust u vreme kad niko nije bio zainteresovan za to. To je njegov doprinos ne samo jevrejskom narodu, već i celom svetu.

25.000 evra za moje ubistvo. Uvredili su me, jer je ponuđena suma sramno mala!

● **Da li često dobijate pretnje i od koga? Iz kojih zemalja?**

- Primam pretnje iz baltičkih zemalja, recimo Letonije, jer im se ne sviđa što ih podsećam da među njima još ima onih koji su saradivali sa nacistima.

● **Da li te ljude danas krivično gone?**

- Ne, biraju ih u parlament!

● **Prilično dobro ste upoznati s prilikama na Balkanu. Zašto baš Balkan?**

- Desilo se da su neki ljudi koji su učestvovali u holokaustu - sa ovih prostora. Ali nisu nam interesantne samo bivše jugoslovenske republike. Protekle tri godine bili smo, recimo, veoma aktivni u Mađarskoj.

● **Da li imate utisak da fašizam opet stiće pristalice, pre svega u Hrvatskoj, ali i u Srbiji? Ovde je u poslednje vreme bilo puno incidenata, čak i sa smrtnim ishodom, u kojima**

su učestvovali skinhedsi. Čime objašnjavate popularnost fašističkih ideologija - ekonomskom krizom, neobrazovanjem, nebrigom države?

- Slažem se da je ekstremizam desnog krila u porastu, i to iz nekoliko razloga. Jedan je strah od ulaska u EU i gubitka nacionalnog identiteta. To je veliki problem širom Evrope, pogotovu u zemljama koje su izašle iz komunističkih režima i nedavno postale demokratske. Odjednom su ili u EU, ili na putu ka njoj. Ljudi desničarskog opredeljenja osećaju da će biti potpuno asimilovani u procesu integracija. Drugi razlog je teška ekonomska situacija, nezaposlenost, globalizacija, povećanje razlika između siromašnih i bogatih. Neki od toga beže u ekstremizam.

● **Prošlo je skoro godinu dana kako ste od srpskih vlasti tražili da zahtevaju izručenje tri ratna zločinca iz Drugog svetskog rata - ustaša Milivoja Ašnera i Ive Rojnice, i mađarskog vojnika koji je učestvovao u čuvenoj Raciji u Novom Sadu 1942,**

- Mnogi zločinci iz Drugog svetskog rata su još u životu, ne samo zbog napretka medicine, već i zato što ljudi bez savesti duže žive

Ašner

Kepiro

- Ove nedelje navršice se godinu dana od kada sam mađarskom tužilaštvu dao materijal i obavestio ih da Šandor Kepiro, koji je učestvovao u ubijanju Srba, Roma i Jevreja u Novom Sadu 1942, živi u Budimpešti. Pokrenuli su istragu, ali još nisam dobio nikakvu informaciju

Šandora Kepira. Tada su Vam ministar pravde i ministar spoljnih poslova obećali da će to učiniti, ali ništa se nije desilo?

- Tadašnji ministri Vuk Drašković i Zoran Stojković nisu mi obećali da će tražiti izručenje, već da će pokrenuti istragu.

● **Ni to se nije desilo. Čime objašnjavate takvu nezainteresovanost srpske administracije, posebno u trenutku kad bi time pomogla svom međunarodnom imidžu, u vreme kad se rešava konačni status Kosova i okončava saradnja s Hagom?**

- Postojali su neki zakonski problemi zbog kojih Srbija nije mogla da traži izručenje od Mađarske, jer su ove dve zemlje svojevremeno potpisale sporazum da neće jedna od druge tražiti izručenja. Takođe, Srbija je pritisnuta spoljašnjim problemima i prioritet joj je da spreči nezavisnost Kosova, što je prirodno. Što se unutrašnjih problema tiče, zemlja je bila politički nestabilna. Rezultati izbora nisu bili jasni, prošli su meseci dok nije formirana nova vlada, a na kraju se ispostavilo da je to stara vlada. Vaši političari više se bave političkim opstankom, nego što čine ono što je najbolje za zemlju. To nije dobro, jer sa ovim izručenjima ne smemo da odugovlačimo. Mnogi ratni zločinci umru pre nego što stignu pred sud.

● **Šta se sada dešava sa ovom trojicom nacista i da li će im ikada biti suđeno?**

- Svaki od njih je problem za sebe. Kepiro je 23. januara 1944. u Budimpešti osuđen na 10 godina zatvora. Tražili smo od Mađarske da primeni tu presudu koja je, pod pritiskom nacista, iste godine ukinuta. Tužilaštvo prvo nije moglo ni da pronađe presudu. Ja sam u Beogradu dobio kopiju presude i dao im. Sledeće nedelje navršice se godinu dana od kad sam tužilaštvu predao materijal i obavestio ih da Kepiro živi u Budimpešti. Nisu prihvatili moju tvrdnju da je presuda neopravdana ukinuta, ali su bar pokrenuli istragu. Doduše, do sad nisam dobio nikakvu informaciju o napretku. Potrudimo se, sa svoje

Poruka srpskim političarima: POKRENITE SE!

● **Sa kim sve u Srbiji saradujete?**

- Imamo podršku Komiteta za Jasenovac Srpske pravoslavne crkve i u bliskom smo kontaktu sa ocem Jovanom, njihovim predstavnikom u Izraelu. Tesno saradujemo i sa jevrejskom zajednicom u Beogradu, naročito u Novom Sadu, pošto je tu Kepiro počinio zločine. Ana Franko, predsednik te zajednice, puno nam je pomogla. Sporadično smo u kontaktu i sa vašom vladom. Mnogi srpski politički lideri bili su zainteresovani da nam pomognu, ali nisu prešli sa reči na dela. Voleo bih da iskoristim ovu priliku i da im poručim da se pokrenu.

Sve ostalo na obećanjima: Zurof prilikom susreta sa Borisom Tadićem